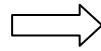

RABHADH

NÍ MÓR duit an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do Fhreagarleabhar ag deireadh an Scrúdaithe:
mura ndéantar sin caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduithe anseo

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2007

EOLAÍOCHT TALMHAÍOCHTA – GNÁTHLEIBHÉAL

DÉ hAOINE, 22 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 – 4.30

Don Fheitheoir Amháin

Stampa an Ionaid

Treoracha Ginearálta

TÁ DHÁ ROINN SA SCRÚDÚ SEO

Roinn a hAon: Ní mór **sé** cheist a fhreagairt.
Gabhann 20 marc le gach ceist.

Roinn a Dó: Ní mór **trí** cheist a fhreagairt.
Gabhann 60 marc le gach ceist.

Iomlán na Marcanna: 300 marc

*Níor chóir níos mó ná 45 nóiméad a chaitheamh ar Roinn a hAon.
Ba chóir 105 nóiméad a fhágáil do Roinn a Dó.*

[THALL

Leathanach Bán

Treoracha

- Freagair **sé** cheist. Gabhann **20** marc le gach ceist.
  - Scríobh do chuid freagraí sna spásanna atá ann dóibh.
  - Bíodh do chuid freagraí gearr.
  - Scríobh do scrúduithe sa spás atá ann di ar leathanach 1.
-

Ceist 1

- (a) Ainmnigh pór **amháin** muice. _____
- (b) Tá gnáthaimh áirithe a dhéantar nuair a bheirtear bainbh. Déan cur síos ar **dhá** cheann ar bith de na gnáthaimh sin.
1. _____
_____
2. _____
_____
- (c) Céard a chiallaíonn **beathú bacphoill**? _____
_____
_____
- (d) Bogtar ainmhithe chuig tithe éagsúla le linn diantáirgeadh muc. Ainmnigh aon **dá** cheann de na tithe seo.
1. _____
2. _____

(20 marc)

[THALL

Ceist 2.

Líon isteach an tábla a leanas, a thugann sonraí na ndúl a theastaíonn i gcomhair fás planda. Ní mór duit leasachán éagsúil a ainmniú i ngach cás ar leith.

	Nítrigin	Fosfar	Potaisiam
Ainm leasacháin shaorga a chuireann an dúil seo ar fáil			
Comharthaí easpa i bplandaí			

(20 marc)

Ceist 3.

“Is teachtairí a iompraítear san fhuil iad hormóin agus rialaíonn siad gníomhaíochtaí codanna éagsúla den orgánach.”

(a) Ainmnigh **dhá** hormón atáirgthe in ainmhithe.

Hormón 1. _____

Hormón 2. _____

(b) Tabhair feidhm **amháin** atá ag gach ceann ar leith díobh.

Hormón 1. _____

_____

Hormón 2. _____

_____

(c) Ainmnigh an **hormón** a bhfuil baint aige le “bainne a ligean anuas” in ainmhithe.

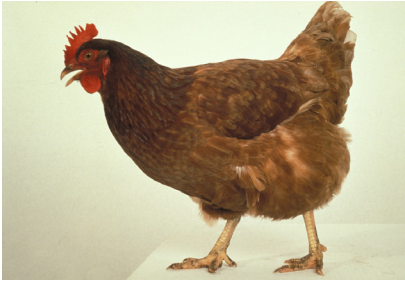
_____

(d) Cén áit sa chorp a bhfuil an fhaireog phiotútach?

_____

(20 marc)

Ceist 4. Líon isteach na spásanna sa tábla thíos.

	[Oxford Scientific] 	[Foto Natura Stock / FLPA]
Ainm an ainmhí		
Fíleam		
Tabhair saintréith amháin den fhíleam		
Luaigh tairbhe amháin den ainmhí seo sa talmhaíocht		

(20 marc)

Ceist 5.

Is cleachtas coitianta é caomhnú na timpeallachta tuaithe in Éirinn inniu.

- (a) Tabhair cúis **amháin** a moltar gan leasachán nítrigine a leathadh le linn an tséasúir neamhfháis.

- (b) Tabhair **dhá** chúis a bhfuil fáлта sceach tábhachtach i dtírdhreach na feirmeoireachta.

1.

2.

- (c) Tabhair **dhá** chúis le huainíocht na mbarr.

1.

2.

(20 marc)

Ceist 6.

(a) Ainmnigh **trí** phór d'ainmhithe mairt ón mór-roinn.

1. _____
2. _____
3. _____

(b) Luaigh **dhá** bhuntáiste as inseamhnú saorga (AI) a úsáid in áit na seirbheála nádúrtha.

1. _____
_____
2. _____
_____

(c) Mínigh cén úsáid a bhaintear as péinteáil eireabaill.

_____
_____
_____

(d) Tabhair fad na tréimhse iompair i mbó.

_____

(20 marc)

Ceist 7.

Tabhair cúis eolaíoch le gach ceann díobh seo a leanas:

(a) Seamair a chur san áireamh i meascán síolta do bháinseach féaraigh.

_____
_____

(b) Bainne á stóráil in ollumar ag 4 °C.

_____
_____

(c) Arbhar ina luí le linn an tséasúir fáis.

_____
_____

(d) Féar tirim á thabhairt do lao roinnt laethanta tar éis a shaolaithe.

_____
_____

ROINN A DÓ (180 marc)

Treoracha

Scríobh do chuid freagraí ar Roinn a Dó i do fhreagarleabhar.

Freagair **trí** ceist ar bith. Tá **60** marc ag gabháil le gach ceist.

Ceist 8.

- (a) Tá trí phríomhchineál carraige ann, a bhfuil tionchar acu ar chomhdhéanamh ithreach.
- (i) Ainmnigh na **trí** chineál carraige sin.
  - (ii) I gcás cineál **amháin** carraige **ainmnithe**, luaigh conas a dhéantar í.
  - (iii) Tabhair sampla den chineál carraige a d'ainmnigh tú in (ii) thuas.
- (b) (i) Tarraing próifíl ithreach **ainmnithe** agus taispeáin trí phríomh-shainchiseal.
(ii) Tabhair gné **amháin** atá luaite le sainchiseal **ainmnithe** ar bith.
- (c) Agus léaráid á húsáid agat, déan cur síos ar thurgnamh chun a thaispeáint go bhfuil cáithníní de mhéideanna éagsúla i sampla ithreach.

(60 marc)

Ceist 9.

- (a) Baintear leas as iníor measctha ar fheirmeacha áirithe. Tabhair **trí** bhuntáiste as iníor measctha a úsáid mar chóras.
- (b) Déantar ainmhithe a dhealú i bhfiontar feirme.
(i) Céard a chiallaíonn dealú?
(ii) Tabhair **trí** chúis a ndéalaítear ainmhithe.
- (c) Liostaigh **trí** theicníc bhainistíochta a úsáidtear san fheirmeoireacht chun táirgeacht ard bainne a chinntiú.
- (d) (i) Ainmnigh **trí** chomhábhar ar bith sa bhainne.
(ii) Déan cur síos achomair ar mhodh saotharlainne chun a thaispeáint go bhfuil comhábhar amháin **ainmnithe** i láthair sa bhainne.

(60 marc)

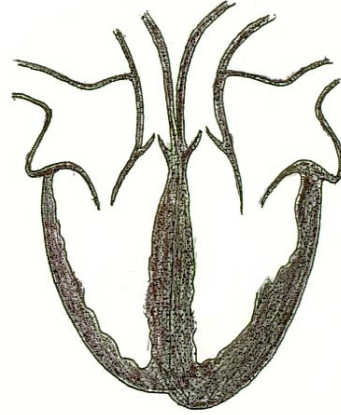
[THALL

Ceist 10. Freagair **dhá** chuid ar bith de (a), (b), (c).

(30, 30)

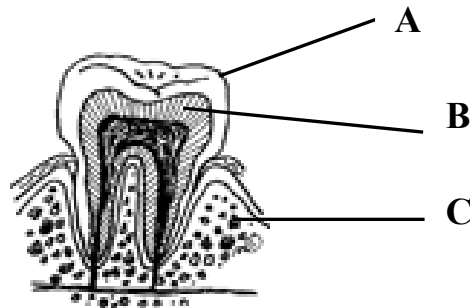
- (a) Déan sceitse de léaráid an chroí i do fhreagarleabhar agus freagair na ceisteanna a leanas.
- Ainmnigh na **ceithre** príomhsheomra sa chroí agus cuir lipéid orthu i do léapáid.
  - Taispeáin le saigheada treo shruth na fola i ngach seomra.
  - Luaigh **dhá** fheidhm atá ag an bhfuil.

Deas

- (b) Deirtear gur athchogantach an bhó.
- Mínigh an focal a bhfuil líne faoi.
  - Mínigh go hachomair céard a tharlaíonn sa chogansach.
  - Ainmnigh cuid de chóras díleá an athchogantaigh ina n-ionsúitear bia.
  - Ainmnigh **dhá** einsím dhíleách.

- (c) Taispeántar fiacail ina shoicéad sa léaráid.
- Ainmnigh na codanna a bhfuil na lipéid A, B agus C orthu.
  - Tá cineálacha éagsúla fiacaile i mbéal muice. Ainmnigh **dhá** chineál.
  - Tabhair feidhm amháin atá ag gach ceann de na fiacila atá ainmnithe agat.
  - Tabhair foirmle dhéadach na muice.

(60 marc)

Ceist 11.

(a) Míneá na téarmaí seo a leanas, mar a úsáidtear sa ghéineolaíocht iad:

- (i) géin,
- (ii) ceannas neamhiomlán,
- (iii) clón.

- (b) Is íomhá de chrómasóm atá anseo.
- (i) Cén áit sa chill a bhfaighfeá crómasóm?
  - (ii) Tá 38 crómasóm i gcill chorp na muice. Cé mhéad crómasóm atá i ngaiméit na muice?
  - (iii) Déantar tairbh a mheas le tástáil sleachta. Míneá an téarma a bhfuil líne faoi.

Tim Vernon, LTH NHS Trust/Science Photo Library.

(c) I bplandaí srubh lao tá peiteal buí (**B**) ceannasach ar pheiteal corcra (**b**). Déan cóip de seo a leanas i do fhreagarleabhar agus déan na spásanna atá ann a líonadh isteach chun cur síos go hachomair ar na crosálacha seo a leanas (géinitíopaí idir lúibíní, feinitíopaí ar línte)

(i) Rinneadh planda íonphóraithe le peitil bhuí a chrosáil le planda le peitil chorcra.

Géinitíopaí na dtuismitheoirí (BB) X (bb)

Gaiméití a tháirgeann na tuismitheoirí ar leith ( ) X ( )

Géinitíopa an tsleachta (F1) ( )

Feinitíopa an tsleachta _____

(ii) Crosáladh sliocht na crosála thuas le plandaí a raibh peitil chorcra orthu.

Géinitíopaí tuismitheoirí an dara glúin ( ) X (bb)

Gaiméití a tháirgeann na tuismitheoirí ar leith ( ) ( ) X ( )

Géinitíopa an dara glúin ( ) X ( )

Feinitíopa an tsleachta _____

(60 marc)

[THALL]

Ceist 12.

- (a) Déan cur síos ar thurgnamh chun an céatadán glaine de shampla síol eorna a fháil.
- (b)
  - (i) Tabhair sampla d'idirbharr.
  - (ii) Tabhair **trí** chúis a bhfástar idirbharr ar fheirmeacha áirithe.
- (c) Ainmnigh galar **amháin** a tholgann barr fréimhe **ainmnithe** agus déan cur síos ar shríanadh an ghalair sin.
- (d) Mínigh conas a dhéanfá amach an céatadán d'ábhar tirim i mbia ar bith sa tsaotharlann.

(60 marc)

Ceist 13.

- (a) Déan idirdhealú idir **beathú réamhreithíochta** agus **grodbheathú** i dtáirgeadh caora achréidhe.
- (b) Déan cur síos ar bhainistíocht uain ó bhreith go scoitheadh.
- (c) Tabhair **dhá** chúis a mbearrtar caoirigh.
- (d) Maidir le galar caorach **ainmnithe** ar bith, déan cur síos ar a chúis, a shiomptóim agus a shríanadh.

(60 marc)

LEATHANACH BÁN

LEATHANACH BÁN